

26.1.2017

Eduskunta

Hallintovaliokunta

hav@eduskunta.fi

YKSITYINEN TURVALLISUUSALA

Yksityisestä turvallisuusalasta säädetään laissa yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015). Yksityinen turvallisuusala on toimialana erittäin monimuotoinen. Se jaotellaan usein vartioimisliike-, järjestyksenvalvoja- sekä turvatarkastus- ja turvasuojaustoimintaan. Toimiala muodostuu myös monista muista palveluista ja tuotteista, joita ei välttämättä mielletä toimialaan kuuluvaksi. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset turvallisuus- asiantuntija- ja koulutuspalvelut sekä turvallisuusteknologiaa ja -järjestelmiä tuottavat toimijat.

Yksityisten turvallisuuspalveluiden ja alan tiettyjen kouluttajien yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta sekä lähinnä yritystoimintaan liittyvistä lupa-asioista vastaa Poliisihallituksen Turvallisuusalan valvonta. Poliisilaitokset vastaavat yksityisten turvallisuuspalveluiden valvonnasta ja pääsääntöisesti alan työntekijöiden lupa-asioista toimialueillaan.

Turvallisuusalan valvonta myöntää hakemuksesta turvallisuusalan elinkeinoluvat sekä hyväksyy turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden vastuuhenkilöt, vastaavat hoitajat ja sijaiset, väliaikaiset vastaavat hoitajat sekä voimankäyttö-, ase- ja järjestyksenvalvojakouluttajat. Turvallisuusalan valvonta peruuttaa hakemuksesta tai viranomaisaloitteisesti turvallisuusalan elinkeinoluvat ja edellä mainitut hyväksymiset sekä muuttaa hakemuksesta turvallisuusalan elinkeinoluvan tai henkilöiden hyväksymisten ehtoja ja rajoituksia.

Poliisilaitokset vastaavat yksityisten turvallisuuspalveluiden, vastaavien hoitajien ja sijaisten, väliaikaisten vastaavien hoitajien, vartijoiden, väliaikaisten vartijoiden, järjestyksenvalvojen, tilapäisten järjestyksenvalvojen, turvasuojaajien ja turvatarkastajien sekä voimankäyttö-, ase- ja järjestyksenvalvojakouluttajien ja järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjien toiminnan valvonnasta toimialueillaan.

Poliisilaitos myöntää hakemuksesta vartijaksi, väliaikaiseksi vartijaksi, järjestyksenvalvojaksi, tilapäiseksi järjestyksenvalvojaksi ja turvasuojaajaksi hyväksymiset sekä muuttaa tarvittaessa (hakemuksesta tai viranomaisaloitteisesti) hyväksymisen ehtoja tai rajoituksia. Poliisilaitos peruuttaa hakemuksesta tai viranomaisaloitteisesti edellä mainitut hyväksymiset. Peruuttamisesta ilmoitetaan henkilön työnantajana toimivalle turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijalle.

Vartioimisliiketoiminnalla tarkoitetaan ansiotarkoituksessa suoritettavaa, toimeksiantosopimukseen perustuvaa vartioimistehtävien hoitamista. **Vartioimistehtävällä** tarkoitetaan omaisuuden vartioimista, henki-

lön koskemattomuuden suojaamista sekä vartioimiskohteeseen tai toimeksiantajaan kohdistuneen rikoksen paljastamista samoin kuin näiden tehtävien valvomista.

Vartioimisliiketoimintaa saa harjoittaa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu, kaupparekisteriin rekisteröitynyt ja y-tunnuksen hankkinut, luonnollinen henkilö (toiminimi) tai oikeushenkilö (osakeyhtiö, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö jne.), joka on saanut siihen turvallisuusalan elinkeinoluvan. Luonnollinen henkilö ei voi harjoittaa toimintaa henkilötunnuksellaan, vaan hänen on vähintään oltava yksityinen elinkeinonharjoittaja (rekisteröity y-tunnus ja toiminimi).

Luvanvaraisia vartioimistehtäviä ovat omaisuuden vartiointi, henkilön koskemattomuuden suojaaminen, vartioimiskohteeseen tai toimeksiantajaan kohdistuneiden rikosten paljastaminen, myymälätarkkailu sekä henkivartija-, arvokuljetus- ja hälytyskeskustehtävät. Vartioimisliiketoiminnassa ei saa ottaa vastaan toimeksiantoa, joka sisältää sitoumuksen ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Vartioimisliiketoiminnassa tai vartioimistehtävässä ei saa vaikeuttaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä taikka rikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä tai syyteharkintaan saattamista. Vartioimisliiketoimintaa harjoittavan turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa on oltava vastaavaksi hoitajaksi hyväksytty henkilö.

Järjestyksenvalvojatoiminnalla tarkoitetaan järjestyksenvalvojien asettamista järjestyksenvalvojan toimialueille ja järjestyksenvalvojien välittämistä. **Järjestyksenvalvontatehtävällä** tarkoitetaan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä rikosten ja onnettomuuksien estämistä järjestyksenvalvojan toimialueella.

Järjestyksenvalvojia voi asettaa yleiseen kokoukseen tai yleisötilaisuuteen, yksityistilaisuuteen, leirintäalueelle, matkustajien kuljettamista suorittavalle alukselle, majoitus- ja ravitsemisliiketeeseen sekä yliopiston ja ammattikorkeakoulun toimipaikkaan.

Ansiotarkoituksessa tapahtuvia, toimeksiantosopimukseen perustuvia järjestyksenvalvontatehtäviä saa harjoittaa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu luonnollinen henkilö (toiminimi) tai oikeushenkilö (osakeyhtiö, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö jne.), joka on saanut siihen turvallisuusalan elinkeinoluvan. Luonnollinen henkilö ei voi harjoittaa toimintaa henkilötunnuksellaan, vaan hänen on vähintään oltava toiminimen elinkeinon harjoittaja (rekisteröity y-tunnus ja toiminimi).

Edellä mainitusta poiketen siinä tarkoitettuja järjestyksenvalvontatehtäviä saa ilman turvallisuusalan elinkeinolupaa harjoittaa kokoontumislain (530/1999) mukaisessa yleisessä kokouksessa tai yleisötilaisuudessa.

Järjestyksenvalvojan tehtävänä on suorittaa järjestyksenvalvontatehtävää toimialueellaan. Järjestyksenvalvojan on noudatettava poliisin sekä pelastus- ja muiden viranomaisen toimivaltansa rajoissa antamia käskyjä ja määräyksiä. Järjestyksenvalvojaksi saadaan asettaa vain henkilö, jolla on poliisin myöntämä voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojaksi. Järjestyksenvalvojatoimintaa harjoittavan turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa on oltava vastaavaksi hoitajaksi hyväksytty henkilö.

Poliisin tai rajavartiolaitoksen apuna toteutettavia järjestyksenvalvontatehtäviä saa hoitaa vain turvallisuusalan elinkeinoluvan haltija.

Turvasuojaustehtävällä tarkoitetaan rakenteellisen suojauksen tai sähköisten valvontajärjestelmien suunnittelemista, asentamista, korjaamista tai muuttamista sekä muiden turvallisuusjärjestelyjen suunnittelemista. **Hyväksymistä edellyttävällä turvasuojaustehtävällä** tarkoitetaan sähköisten ja mekaanisten lukitusjärjestelmien, murtohälytysjärjestelmien ja kulunvalvontajärjestelmien asentamista, korjaamista tai muuttamista niihin kuuluvaa kaapelointityötä lukuun ottamatta.

Hyväksymistä edellyttäviä turvasuojaustehtäviä eivät ole esimerkiksi

- tehtäviin liittyvät kaapelointityöt
- kameravalvontajärjestelmien asentaminen
- pelkät suunnittelutyöt

Turvasuojaustoiminnalla tarkoitetaan ansiotarkoituksessa suoritettavaa, toimeksiantosopimukseen perustuvaa turvasuojaustehtävien hoitamista. Hyväksymistä edellyttäviä turvasuojaustehtäviä käsittävää turvasuojaustoimintaa saa harjoittaa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu luonnollinen henkilö (toiminimi) tai oikeushenkilö (osakeyhtiö, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö jne.), joka on saanut siihen turvallisuusalan elinkeinoluvan.

Luonnollinen henkilö ei voi harjoittaa toimintaa henkilötunnuksellaan, vaan hänen on vähintään oltava toiminimen elinkeinon harjoittaja (rekisteröity y-tunnus ja toiminimi).

Turvasuojausliike saa teettää hyväksymistä edellyttäviä turvasuojaustehtäviä vain sellaisilla palveluksessaan olevilla henkilöillä, joilla on voimassaoleva hyväksyminen turvasuojaajaksi.

Suomessa oli 1.8.2016 244 voimassa olevaa vartioimisliike- tai turvallisuusalan elinkeinolupaa. Turvallisuusalaan kuuluvia yrityksiä ja tarjoamaa palvelua ei ole helppo määrittää, koska jokaisella on omat kokemukselliset ja taustasta riippuvat näkemyksensä siihen kuuluvista toimialoista ja palveluista. Yksityisellä turvallisuusalalla toimii arviolta 900-1 000 yritystä, mutta arviota hankaloittaa yritysten toimialojen monimuotoisuus. Alan yritystoiminta on pienyritysvaltaista, yli 80 % työllistää alle viisi henkilöä. Liikevaihdolla ja henkilöstöllä mitattuna yksityinen turvallisuusala on keskittynyt vahvasti harvalukaiseen joukkoon suuria yrityksiä, joilla on tuhansia työntekijöitä. Monet näistä ovat ulkomaalaistaustaisia.

Yritysten tuottamien turvallisuusalan ratkaisujen ja palvelujen arvioitu liikevaihto oli Suomessa noin kaksi miljardia euroa vuonna 2014, josta palveluyritysten osuus oli 70 % ja loput turvallisuustuotteiden valmistusta ja kauppaa. Ala työllisti arviolta 15 500 henkilöä.

Alan liikevaihdon kasvu ja työllistävyyskasvu on ollut tuntuvasti ripeämpää kuin yrityskentässä keskimäärin. Omalta osaltaan suhdannevaihteluja tasaavat ylläpitotyöt sekä niin yksityisen yrityskentän kuin julkisen hallinnon palvelujen ulkoistaminen. Kysytänäkymät ovat parhaimmat kameravalvontajärjestelmissä, tietoturvallisuustuotteissa, turvallisuuskoulutuksessa, lukitusjärjestelmissä ja oviautomaatiikassa, kulunvalvonta- ja työajanseurantajärjestelmissä sekä murtohälytysjärjestelmissä.